

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen
Enhet 14

DOM
2013-02-11
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
25192-12
27638-12

SÖKANDE

1. AV-Line AB, 556311-5707
Harpsundsvägen 211
124 59 Bandhagen

2. AV-Line Vitvaruservice AB, 556762-1643
Harpsundsvägen 211
124 59 Bandhagen

MOTPART

AB Stockholmshem, 556035-9555
Box 9003
102 71 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

KONKURRENSVERKET	
2013-08-21	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår bolagens ansökningar om överprövning.

Dok.Id 314840

Postadress
115 76 Stockholm

Besöksadress
Tegeluddsvägen 1

Telefon
08-561 680 00

E-post:
forvaltningsrattenistockholm@dom.se

Telefax
08-561 680 01

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

YRKANDEN M.M.

AB Stockholmshem (Stockholmshem) genomför en upphandling av två delområden (El och Gas) benämnd "Ramavtal vitvaror utbyte och reparation", dnr 2011-1226. Upphandlingen genomförs som ett förenklat förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. Av tilldelningsbeslut den 23 november 2012 framgår att Stockholmshem valt att teckna ramavtal med andra leverantörer än AV-Line AB (AV-Line) och AV-Line Vitvaruservice AB (Vitvaruservice).

AV-Line och Vitvaruservice ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar i första hand att upphandlingen görs om och i andra hand att den rättas på så sätt att utvärderingen görs om.

Stockholmshem anser att ansökan ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖRT

AV-Line och Vitvaruhuset

Vid tilldelningsbeslutets offentliggörande noterades att bolagens anbud inte hade utvärderats eftersom det inte hade klarat kvalificeringskravet på riskklass 3 eller Trippel A rating. Vitvaruservice står angivet under punkten "Företagsuppgifter" och blev underkänt eftersom bolaget endast har riskklass 2. Anbudslämnaren angav emellertid moderbolaget AV-Line AB som en garant under punkten "Eventuella samarbetsföretag som ingår i anbudet" i bilaga 13.4, eftersom det har riskklass 3 och Trippel A rating. Bolagen har genom att inom parantes ange vilket som är moderbolag och dotterbolag förtydligat att man har haft som avsikt att använda moderbolaget AV-Line som garant till Vitvaruservice.

På grund av Stockholmsshems bristande information om var sökande företag, garant och underentreprenör ska namnges har bolagen gjort en fel-skrivning i anbudet. Vid kontakt med Stockholmshem har bolagen fått information om att under punkten "Eventuella samarbetsföretag som ingår i anbudet" ska eventuella underentreprenörer anges. Detta framgår inte på något sätt i upphandlingsdokumenten, vilket projektledaren Örjan Rosvall på Stockholmshem instämmer i. Som en följd av bristen på information om vad som ska anges under punkten anser bolaget att det har blivit vilselett, felaktigt behandlat och utvärderat på fel grunder.

I svarsformulären anges bankgiro för Vitvaruservice, vilket skrivs med bokstäver som ett förtydligande. Stockholmshem borde vid denna notering ha återkommit till anbudsgivaren för en ändring, eftersom det inte kan anses vara konkurrenshämmande eller till fördel för AV-Line. I svarsformulären angavs både moderbolaget och dotterbolaget. Stockholmshem borde även ha fattat misstanke om en fel-skrivning, eftersom det redan fanns ett giltigt avtal med Vitvaruservice. Dessutom har Stockholmshem felaktigt i sin anbudsutvärdering angett att det är AV-Lines anbud som har blivit utvärderat. Denna fel-skrivning borde Stockholmshem ta ansvar för på samma sätt som en anbudsgivare får ta ansvar för sitt anbud.

I bifogat ramavtalsdokument från 2010 påvisas att Vitvaruservice är godkänd som entreprenör åt Stockholmshem. Detta har betydelse då bolaget undrar vad som har hänt sedan den 17 juli 2012 då företaget senast utförde arbete åt Stockholmshem. Örjan Rosvall, som skrev under avtalet 2010, har även haft hand om den aktuella upphandlingen.

Stockholmshem

Det föreligger inte grund för ingripande mot upphandlingen. Förfrågningsunderlaget beskriver väl de punkter som bolagen har haft att besvara och

Stockholmshem har följt de grundläggande principerna för offentlig upphandling samt inte brutit mot någon bestämmelse.

Bolagens påstående att Stockholmshems felskrivning och bekräftande av vissa uppgifter har lett till missförstånd angående vilket bolag som är anbudsgivare är direkt felaktigt. Det saknar därför relevans. AV-Line har inte lämnat något anbud och har därför inte kunnat ingå i utvärderingen.

Vitvaruservice anbud blev underkänt eftersom det inte uppfyllde kravet på ekonomisk kapacitet, vilket bolaget själv medger. Vitvaruservice har inte åberopat och visat att det förfogar över något annat bolags kapacitet. Stockholmshem var därmed förhindrat att ta upp deras anbud till vidare prövning. Det saknar relevans att Vitvaruservice är godkänt sedan tidigare genom att hänvisa till ett befintligt avtal mellan Stockholmshem och Vitvaruservice. Stockholmshem får endast bedöma anbudsgivarna utifrån det material som tillhör aktuell upphandling och kraven som är ställda där. Det finns ingen möjlighet att göra tillägg eller egna värderingar utifrån en tidigare upphandling inom ett annat område.

Bolagens hänvisning till punkten 5 i bilaga 13.4 om bankgiro- och postgiro-nummer saknar relevans i sammanhanget. Det handlar om en uppgift som ska användas vid ett eventuellt avtalstecknande för att underlätta Stockholmshems interna administrativa rutiner. Det har således inte ingått i utvärderingen. På denna fråga har bolaget i sitt anbud angett Vitvaruservices bankgiro-nummer, vilket stärker det faktum att det är Vitvaruservice som har lämnat anbudet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Talerätt

Förvaltningsrätten har inledningsvis att ta ställning till om AV-Line har talerätt i målet.

Av 16 kap. 4 § LOU framgår bl.a. att allmän förvaltningsdomstol får överpröva en upphandling efter ansökan av en leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada får. Bestämmelsen riktar sig i första hand till den leverantör som anser att en pågående upphandling sker på ett sådant sätt att denne inte kan delta på ett korrekt och i lagen förutsatt sätt. Exempel på sådana situationer kan vara att annonserna är så utformade att de utesluter någon eller några från deltagande, eller att de kvalifikationskrav som den upphandlande myndigheten valt att tillämpa formulerats på ett sådant sätt att någon reell anbudstävling inte kan uppkomma (jfr prop. 1992/93:88 s. 101). Även t.ex. förfrågningsunderlag och utvärderingsmodell kan överprövas (jfr t.ex. RÅ 2002 ref 50 och RÅ 2005 ref 47).

EU-domstolen har i ett avgörande bl.a. uttalat att medlemsstaterna ska säkerställa att ett provningsförfarande införs och att det kan åberopas av var och en som har eller haft intresse av att tilldelas ett visst offentligt kontrakt och som har skadats eller riskerat att skadas av en påstådd överträdelse. En formell ställning som anbudsgivare krävs således inte (jfr. EU-domstolens mål C-26/03, *Stadt Halle mot TREA Leuna*, p. 40).

Enligt förvaltningsrätten har AV-Line genom sin ansökan om överprövning och yttranden gjort gällande att bolaget haft ett intresse av att bli tilldelad upphandlingskontraktet samt lidit eller kunnat komma att lida skada. Bolaget har därför rätt att ansöka om överprövning av upphandlingen enligt 16 kap. 4 § LOU.

Utgångspunkter för prövningen

Enligt 1 kap 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grundval av vad sökanden har anfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 6 § LOU. Det är den som ansöker om överprövning som på ett klart och tydligt sätt ska ange vilka omständigheter talan grundas på och visa att upphandlande myndighet har agerat i strid med LOU (jfr RÅ 2009 ref. 69). För att ett ingripande ska bli aktuellt krävs också att sökanden kan visa att han lidit skada eller kan komma att lida skada på grund av att den upphandlande myndigheten brutit mot LOU. Rätten kan därvid endast besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Ekonomisk ställning

Förvaltningsrätten har först att ta ställning till om Vitvaruservice, AV-Line eller båda bolagen ska anses ha lämnat det aktuella anbudet i upphandlingen.

I anbudsformuläret under rubriken "Företagsuppgifter" har anbudsgivaren angett dotterbolaget AV-Line Vitvaruservice AB, med organisationsnummer 556762-1643. Anbudsgivaren har i samma formulär även angett moderbolaget AV-Line under rubriken "Eventuella samarbetsföretag som ingår i anbudet". Enligt förvaltningsrättens mening följer av ordalydelsen att avsikten inte var att gemensamma anbud från flera leverantörer skulle anges under rubriken, utan att det snarare handlade om eventuella underle-

verantörer. Detta innebär enligt förvaltningsrättens bedömning att endast Vitvaruservice kan anses ha lämnat det aktuella anbudet i upphandling.

Förvaltningsrätten har sedan att ta ställning till om kravet om ekonomisk ställning ändå kan anses uppfyllt, trots att Vitvaruservice inte levde upp till riskklass 3.

I 15 kap. 15 a § LOU framgår att en leverantör vid behov får åberopa andra företags kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från de andra företagen eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

Av flera avgöranden från EU-domstolen framgår att det är tillåtet för en leverantör att åberopa ekonomisk kapacitet hos andra bolag, inklusive dotterbolag, förutsatt att leverantören visar att det faktiskt förfogar över dessa bolags resurser som är nödvändiga för att uppfylla kontrakten. Det ankommer på den nationella domstolen att med hänsyn till de faktiska och rättsliga omständigheter som åberopats i det enskilda fallet bedöma om förutsättningarna är uppfyllda (se EU-domstolens mål C-5/97, *Ballast Nedam*, p. 12-14 och EU-domstolens mål C-176/98, *Holst Italia*, p. 27-29).

I förfrågningsunderlagets dokument ”13.3 Svarsformulär till kvalificering” under punkten A3 på sid. 2 anges följande krav i fråga om leverantörers ekonomi.

Leverantören skall vid sista anbudsdag lägst ha riskklass 3 enligt UC:s (Upplysningscentralen) riskprognos eller motsvarande. Bevis från UC behöver ej bifogas, Stockholmshem kontrollerar via UC. Eventuell förklaring till lägre riskklass måste däremot bifogas anbudet.

I samma svarsdokument anges på sid. 4 avseende punkten A3 följande.

Leverantören ska här lämna förklaring till om kravet på riskklass 3 inte uppfylls. Bifoga eventuella bevis, intyg etc. som kan anses relevanta. Bevis från UC ska ej bifogas, Stockholmshem kontrollerar via UC.

Vitvaruservice har i svarsdokumentet under punkten A3 har angett att det "uppfyller samtliga krav på riskklass 3". I målet har emellertid framkommit att Vitvaruhuset endast nådde upp till riskklass 2 enligt UC, varför det inte uppfyllde aktuellt skallkrav. I svarsfältet har Vitvaruservice haft möjlighet att ge en förklaring till sin lägre riskklass, vilket bolaget inte har gjort. Vitvaruservice har heller inte åberopat sitt moderbolags ekonomiska kapacitet i svarsfältet samt inkommit med ett åtagande från moderbolaget. Förvaltningsrätten anser att, när en leverantör avser att lämna anbud i en upphandling, får det anses ligga i dennes eget intresse och ansvar att kontrollera att anbudet är komplett och att det uppfyller de ställda skallkraven i förfrågningsunderlaget (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 21 september 2012 i mål nr 3229-12). Förvaltningsrättens bedömning är att Vitvaruservice varken på egen hand eller genom annans kapacitet bevisat att det uppfyller skallkravet på riskklass 3. Det finns därför inte skäl till ingripande mot upphandlingen enligt LOU på den grunden.

Skyldighet att påkalla ändring

Bolagen har även anfört att Stockholmshem borde ha återkommit till Vitvaruservice för en ändring av anbudet eftersom det måste ha framgått att det handlade om en felskrivning.

Förvaltningsrätten konstaterar att en myndighets möjlighet att begära in kompletteringar och förtydliganden av anbud enligt 15 kap 12 § LOU ska tillämpas restriktivt. Stockholmshem har därför inte agerat i strid med LOU när det inte begärde någon ändring av Vitvaruservice anbud.

Avslutande bedömning

Förvaltningsrätten finner inte anledning att ingripa mot upphandlingen enligt LOU. Bolagens ansökningar om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Ulrika Melin

Rådman

Lizette Harletun Ilkhani har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU